

KADINA ŞİDDET PAZARLIK KONUSU

Av. Döndü Ceren ŞİMŞEK*

İstanbul Sözleşmesi, yani Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi, uluslararası alanda yaptırımı ve bağlayıcılığı olan ilk sözleşmedir. Sözleşme, şiddetin temelinde kadın-erkek eşitsizliğini görmekte, bu nedenle, toplumsal cinsiyet dediğimiz toplumun kadına yüklediği rollerin ve önyargıların dağılması için, bu eşitsizliği giderecek tedbirlerin ve programların üretilmesi koşulunu taşımaktadır. Kadın erkek eşitsizliğinin sürekli üretilmesi, şiddetin devamlı artmasına sebep olmaktadır. Sözleşme, kadına karşı şiddeti bir insan hakları sorunu olarak görmekte ve bu yüzden sosyal ve uluslararası mücadele yollarını ortaya koymaktadır. Sözleşmede taraf devletler, korumaya muhtaç kadın ve kız çocuklarına dair herhangi bir ayrımcılık gözetemezler. Medeni hal, ırk, dil, din, cinsel eğilimi ve cinsel kimliği vs ayrımı, mümkün değildir. Bu bakımdan, Türkiye'ye gelen Kobaneli, Şengalli, Suriyeli kadınların da şiddete karşı korunmaları, devletin sorumluluğu altındadır. İstanbul Sözleşmesi, kadınların özgürlük, eşitlik ve demokrasi mücadelesinde ortaya çıkan taleplere uygun şekilde oluşturulmuştur. Sözleşmenin 12/1. maddesinde "Taraflar kadınların daha aşağı düzeyde olduğu düşüncesine veya kadınların ve erkeklerin toplumsal olarak klişeleşmiş rollerine dayalı ön yargıların, törelerin, geleneklerin ve diğer uygulamaların kökünün kazanılması amacıyla kadınların ve erkeklerin sosyal ve kültürel davranış kalıplarının değiştirilmesine yardımcı olacak tedbirleri alacaklardır." ve yine 12/5. maddesinde "Taraflar kültür, töre, din, gelenek veya sözde 'namus' gibi kavramların bu Sözleşme kapsamındaki herhangi bir şiddet eylemine gerekçe olarak kullanılmamasını temin edeceklerdir." denilmektedir. Sözleşme, mahkemelerde

* Ankara Barosu.

karşılaştığımız kadına şiddet/kadın cinayetleri dosyalarında haksız tahrik indiriminden faydalanmak için sanıkların sözde namuslarına düşkünlükleri sebebiyle ve kadınları değersizleştiren ifadeler ile mahkemeyi yanıltmaya çalışmalarının ve ne yazık ki toplumsal ahlak denilen ve ceza kanunumuzun yaratılmasında en fazla katkısı olan kavram yüzünden mahkemelerin haksız tahrik indirimlerini haksız yere uygulamasının, önüne geçmek istemektedir. Yine sözleşmenin 46. Maddesinde, şiddet suçu işleyen kişilerin cezalandırılması için ağırlaştırılmış sebepler sayılmıştır. Buna göre, şiddet suçu sadece altsoya, üstsoya, eş veya kardeşe işlenmesi halinde değil, eski bir eşe, birlikte yaşadığı kişiye, partnerine işlendiğinde, son zamanlarda giderek artan nefret söylemleri nedeniyle hassas konuma gelmiş bir bireye karşı işlendiğinde, bir çocuğa karşı ya da çocuğun huzurunda işlenmiş olması halinde, cezaların ağırlaştırılması gerektiği belirtilmiştir. TCK 82. Maddesinde, kasten öldürme suçunun ağırlaştırıcı sebepleri tahdidi olarak sayılmış ve son zamanlarda kadın örgütlerinin bir kazanımı olarak, töre saikiyle işlenmesi, ağırlaştırıcı sebep olarak kanuna girmiştir. Bu madde, değişen TCK ile kadın örgütlerinin önemli bir başarısı olsa bile, Sözleşmeye göre namus cinayetleri nitelikli insan öldürme kapsamına alınmalı ve “töre saiki” ifadesi “namus saiki” ile değiştirilerek, her tür namus cinayetinde ceza indirimi verilmesi önlenmelidir.

Ancak yeni hazırlanan kanun taslağı ile, birçok suçlarla beraber cinsel taciz gibi cinsel saldırı suçları, ceza yargulamalarında iş yükünün azaltılması ve alternatif çözüm yöntemlerinin geliştirilmesi sebebiyle, pazarlık usulü kapsamına girecektir. Pazarlık usulünün kapsamına yaralama, eziyet, sarkıntılık, reşit olmayanla cinsel ilişki, cinsel taciz, tehdit, şantaj, nefret ve ayrımcılık vs. suçlar girmektedir.

Bu suçları işleyen sanıklar için mahkeme,

** Suç için kanunda öngörülen cezanın alt sınırının yarısını geçmemek kaydıyla bir yıla kadar hapis cezası,*

** Suçun karşılığında seçimlik ceza olarak hapis ve adli para cezası öngörülmesi halinde, yüz seksen güne kadar adli para cezası,*

** Hükmolunan hapis cezasının ertelenmesi,*

** 30 günden 730 güne kadar kamuya yararlı bir işte çalışma,*

** 30 günden 1 yıla kadar bir konut veya bölgede denetim ve gözetim altında bulundurulma, belirlenen bir süreyle belirli yer ve bölgelere gitmeme, belirli mercilere düzenli başvurma, suçun işlenmesiyle bağlantılı meslek veya sanatın icrasının yasaklanması, suçun işlenmesiyle bağlantılı ehliyet veya ruhsatın geri alınması,*

** Suçtan doğan zararın, aynen iade, önceki hale getirme veya tazmin suretiyle giderilmesine*

hükmedebilecektir.

Böylece, kadına ve kız çocuklarına karşı işlenen cinsel taciz cezaları paraya çevrilebilecek. Kadına karşı uygulanan psikolojik şiddet olan tehdit ve şantaj için de pazarlık usulü uygulanabilecek. Kadını aşağı gören bir kültür, gelenek ve göreneğin ürünü olan fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik şiddetin önüne geçmek gerekirken, Özgecan Yasası olarak bilinen ve defalarca meclise sunulan yasa tasarısı ile bunlar için caydırıcı cezalar talep edilirken, yeni düzenleme bu şiddeti körüklemekten başka bir işe yaramayacaktır. İstanbul Sözleşmesinin 46. maddesi olan ağırlaştırıcı koşullara, özellikle 46/f bendinde “suçun mağdura ağır fiziksel ve psikolojik zarar vermesi halinde” şeklinde yer verilmiş; ancak bu sürpriz kanun taslağı, söz konusu Sözleşmeyi yok sayarcasına, failin ceza almasının yanı sıra onun ıslah edilmesi ve eğitilmesi yönünde herhangi bir adım atmamış, üstelik mevcut düzenlemeden de geri gitmiştir. Oysa ki; bu Sözleşme taraf devletlere aynı zamanda iç hukuklarını sözleşmeye göre düzenlemeleri yükümlülüğü getirmiştir.

İstanbul Sözleşmesi, insan haklarını kendine rehber edinmiş kadınların mücadelesi için, şiddet söylemini güçlendiren dinamikleri ortadan kaldırmak için oluşturulmuştur.

